

REGERINGEN

Regeringsbeslut

III 4

2015-02-12

N2015/1512/PUB

Näringsdepartementet

Lantmäteriet

801 52 Gävle

Uppdrag angående utformning av en taxa för gatuavgifter

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Lantmäteriet att utarbeta ett förslag till normaltaxa för kommunala gatuavgifter samt alternativa förslag till en sådan normaltaxa. Såväl normalförslaget som de alternativa förslagen till taxa bör ligga i linje med det förslag till gatuavgifter som regeringen redovisat i lagrådsremissen Nya bestämmelser om gatukostnader (dnr S2013/7787/PBB) samt till sådana förtydliganden m.m. som kan anses vara motiverade med hänsyn till innehållet i Lagrådets yttrande den 20 november 2013.

Lantmäteriet ska redovisa konsekvenserna av förslagen. Konsekvenserna ska beskrivas i enlighet med vad som anges nedan under rubriken Närmare om uppdraget.

Lantmäteriet får för uppdragets genomförande använda 400 000 kronor under 2015. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling, anslagsposten 1 Bostadspol. utv. - del till Kammarkollegiet. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2015 och ska hänvisa till detta besluts diarienummer. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2016. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning och återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Uppdraget, som ska genomföras i nära samverkan med Boverket och Sveriges Kommuner och Landsting samt efter samråd med Ekonomistyrningsverket och Villaägarnas Riksförbund, ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 15 augusti 2015. Redovisningen ska hänvisa till detta besluts diarienummer.

Ärendet

Regeringen har tagit initiativ till en översyn av plan- och bygglagens (2010:900) bestämmelser om plangenomförande. Den av regeringen tillkallade Plangenomförandeutredningen (S 2011:11) hade enligt sina direktiv (dir. 2011:104) bl.a. i uppgift att se över reglerna om genomförande av detaljplan. Ett syfte med översynen var att åstadkomma en tydlig, effektiv och transparent plangenomförandelagstiftning som skapar förbättrade förutsättningar för planeringen och boendet. Vidare anges i direktiven att bestämmelserna om gatukostnader ska analyseras och redovisas utifrån ett helhetsperspektiv.

Plangenomförandeutredningens förslag

Utredningen avlämnade i december 2012 betänkandet Ett effektivare plangenomförande (SOU 2012:91). Betänkandet innehåller förslag om nya regler för kommunernas uttag av gatukostnader. En kommunal taxa för att finansiera kostnaderna för anläggande och förbättring av gator och andra allmänna platser skulle enligt utredningen väsentligt förenkla systemet med gatukostnadsersättning och dessutom skapa större rättvisa för fastighetsägarna. En taxebaserad avgift skulle också öka förutsägbarheten för berörda fastighetsägare.

Lagrådsremissen

Efter remittering av Plangenomförandeutredningens betänkande beslutade regeringen den 7 november 2013 lagrådsremissen Nya bestämmelser om gatukostnader. Regeringens förslag bygger på Plangenomförandeutredningens förslag samt på de synpunkter som har framkommit i samband med remitteringen av utredningens förslag. Sammanfattningsvis innebär förslagen i lagrådsremissen att dagens gatukostnadsregler skulle ersättas med nya bestämmelser.

Lagrådets yttrande

Lagrådet konstaterade i sitt yttrande över lagrådsremissen bl.a. att det är svårt att bedöma innebörden och konsekvenserna av regeringens förslag och att detta hänger samman med oklarheter kring de framtida kommunala taxorna. Lagrådet framhöll vidare att det är osäkert hur det nya systemet kommer att slå mot enskilda fastighetsägare. I sin sammanfattning anger Lagrådet att regeringens förslag inte bör läggas till grund för lagstiftning utan ytterligare beredning och komplettering särskilt vad gäller innehåll i och utformning av de kommunala taxorna.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har i den nämnda lagrådsremissen uttalat som sin bedömning att en avgift baserad på en kommunal taxa för att finansiera kommunala kostnader för anläggning och förbättring av gator och andra allmänna platser väsentligt skulle förenkla systemet med gatukostnadsersättning

och skapa större rättvisa för fastighetsägarna i en kommun. Ett sådant system skulle också kunna öka förutsägbarheten för berörda fastighetsägare och vara enkelt att förstå och tillämpa – både för kommunen och för fastighetsägarkollektivet.

Regeringen anser nu att det är angeläget att det före ett eventuellt införande av ett sådant nytt system för gatukostnader bör vara klarlagt hur en taxa skulle kunna utformas. Inte minst Lagrådets påpekande om behovet av en komplettering av utredningsmaterialet med ett förtydligande av innehållet i och utformningen av de kommunala taxorna talar för att ett normalförslag till taxa för kommunala gatuavgifter bör utarbetas. Ett sådant förslag bör i huvudsak bygga på det förslag som regeringen redovisat i den ovan angivna lagrådsremissen. Genom ett utarbetat normalförslag kan förutsägbarheten och transparensen mellan planläggningen och plangenomförandet öka vilket i sin tur kan bidra till att planprocessen förenklas och att den kan ske på ett snabbare sätt.

Syftet med en normaltaxa för gatuavgifter är att en sådan ska kunna vara vägledande för de kommuner som avser att tillämpa de nya reglerna för gatukostnadsuttag. Att det är fråga om en normaltaxa innebär att den kommun som avser att utforma en taxa för gatuavgifter inte är bunden av innehållet i normaltaxan. Den taxa som en kommun utarbetar ska dock vara utformad på ett sådant sätt att kommunens gatuavgifter inte är högre än kommunens kostnader över tiden för sådana åtgärder som enligt de nya bestämmelserna ska få ingå i kostnadsberäkningarna. Respektive kommuns taxa ska också i övrigt vara förenlig med de nya bestämmelserna om gatukostnader.

Regeringen anser att viss vägledning för utarbetandet av ett sådant normalförslag kan hämtas från det förslag till taxa för kommunvägar som redovisades i bilaga 4 (Test av förslag till taxa för kommunvägar med tillhörande normalförslag till taxa för kommunvägar) i regeringens proposition om ändring i byggnadslagen (1947:385) m.m. (prop. 1980/81:165). Viss vägledning kan också erhållas från Plangenomförandeutredningens betänkande – se bilaga 4 (Gatukostnadstaxa – en konsekvensanalys) och bilaga 5 (Områdesvis uttag av gatukostnader eller taxebaserat uttag? En belysning av fördelningseffekter vid olika taxeutformningar).

Regeringen finner att det ansvar som en va-huvudman har enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) har stora likheter med det ansvar som en kommun har för att ordna gator och andra allmänna platser enligt plan- och bygglagen. Regeringen finner därför att det system som har utvecklats inom va-området när det gäller en va-huvudmans och en fastighetsägares respektive skyldigheter i stora delar bör vara applicerbart även inom gatuområdet. Inom va-området är dessa ansvarsförhållanden m.m. väl etablerade och accepterade och bör så kunna bli även inom gatuområdet.

Regeringen anser också att de taxor som kommunerna har antagit vad avser anläggningsavgifter för vatten och avlopp bör kunna tjäna som vägledning vid utformandet av ett normalförslag för gatuavgifter. Enligt vattentjänstlagen ska avgiftsuttaget för kostnader inom va-området ske enligt självkostnadsprincipen samt enligt principen om skälighet och rättvisa. Som stöd för ett sådant avgiftsuttag har Svenskt Vatten gett ut publikationen P96 VA-taxa som ger basförslag och alternativ för avgiftsuttag inom va-området.

Närmare om uppdraget

Lantmäteriet ska med utgångspunkt i ovan nämnda förhållanden utarbeta förslag till normaltaxa för gatuavgifter. Förslaget bör bygga på det förslag till gatuavgifter som har redovisats i lagrådsremissen Nya bestämmelser om gatukostnader (dnr S2013/7787/PBB) samt på sådana förtydliganden m.m. som kan anses vara motiverade med hänsyn till Lagrådets yttrande den 20 november 2013. Lantmäteriet ska också utarbeta sådana alternativa förslag till normaltaxeutformning som ligger i linje med innehållet i lagrådsremissen och i Lagrådets yttrande.

Lantmäteriet ska redovisa konsekvenserna av de utarbetade förslagen. Det gäller bl.a. konsekvenserna för kommuner och olika fastighetsägar-kategorier samt för fastigheter med olikartad tillåten markanvändning och exploateringsgrad, för fastigheter som vid detaljplanens antagande var bebyggda och som hade tillgång till utfart, för fastigheter med olikartat planläggningssätt och olikartad planutformning bl.a. med hänsyn till hur fastigheters behov av gemensam mark och gemensamma anläggningar har tillgodosetts samt för fastigheter för vilka det kan föreligga särskilda förhållanden som medför kostnader som avsevärt avviker från andra fastigheter inom ett fördelningsområde.

På regeringens vägnar

Mehmet Kaplan

Ivar Frostenson

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet/BA, K och MSS
Näringsdepartementet/KSR, RT och KLS
Boverket
Ekonomistyrningsverket
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Landsting
Villaägarnas Riksförbund